

Oldřich P o t ů č e k :

Nová choroba u koriandru (*Coriandrum sativum* L.)?

Při své šlechtitelské práci s touto plodinou jsem se setkal se zajímavým zjevem. Základní materiál měl typickou špinavě bílou barvu květů. V potomstvu jednotlivých kmenů se vyskytovalo vždy několik rostlin s růžovými až červenými květy. Původně byly považovány za odrůdovou příměs anebo za vyštěpené recesivní typy, které pak byly vyselektovány ještě před rozkvětem podle barvy pupat. Některé červenokvěté rostliny jsem isoloval a pokud nasadily plody, daly potomstvo s bílou barvou květů! Kromě „Brněnského krajového“, s kterým jsem pracoval, našel jsem podobné rostliny i v „Hrubčickém“ a také v sovětských koriandrech „25-5“, „26—118“ a „247-1“.

V roce 1958 jsem pozoroval na některých označených rostlinách s čistě bílým květem v průběhu kvetení pozvolnou změnu zbarvení do růžových tónů. Červeně kvetoucí rostliny zpravidla plody nenasadily, i když jsem je ponechal volnému sprášení. To bylo známkou, že nejde ani o odrůdovou příměs ani o genetické vyštěpení ani o mutaci, ale o chorobu. Už následující rok mou domněnku plně potvrdil. Řádně ošetřené porosty slibovaly pěknou úrodu. Asi týden po rozkvětu začaly květy červenat a ke konci kvetení skoro všechny rostliny uschly, aniž by nasadily plody. Z celého půl hektaru jsme sklídili jen 29 kg nažek, z nich však jsme v roce 1960 vypěstovali zdravé porosty, které daly rekordní výnos až 31,8 q/ha! Domnívám se proto, že jde o semenem nepřenosnou chorobu, která nebyla, pokud je mi známo, u koriandru pozorovaná. Pravděpodobně to je virová choroba typu stolburu, je však možné, že jde o bakteriosu, čemu by nasvědčovalo náhlé vadnutí některých rostlin ještě před rozkvětem.

Popis choroby: Rostliny někdy zakrslé a metlovitě nahloučené, nejčastěji však normální. Stonky silně fialově naběhlé, listy často načervenalé anebo s bílými až žlutavými listovými úkrojky. Při časném napadení (před rozkvětem) rostliny někdy náhle vadnou a zasychají bez viditelných vnějších příčin. Květy se zbarvují růžově až červeně, plody se zpravidla nevyvinou. Přenos semenem nebyl zatím dokázán. Přenašeči nebyli zjištěni, v katastrofálním roce 1959 byl sousední porost cukrové řepy silně napaden mšicí makovou, ta však na koriander nešla. Virózy typu stolburu jsou v okolí na jiných plodinách i plevelech dosti rozšířeny.

Vzhledem k tomu, že jsem se v dostupné literatuře nesetkal s podobnými údaji, domnívám se, že jde o nový poznatek, a považuji proto za nutné obeznámit s ním širší veřejnost. Je tu ještě řada nevyřešených otázek (identifikace choroboplodného agens — viru anebo bakterie, případná komplexnost onemocnění, zjištění přenašečů atd.), to je však už záležitostí specialistů — fytopatologů.

Z u s a m m e n f a s s u n g

Beim Anbau des Koriander wurde bei der Fruchtreife eine neue Krankheit beobachtet, die wahrscheinlich eine Virus-Krankheit ist und zum Stolbur-Typus gehört; es kann sich jedoch auch um eine Bakteriose handeln.

Adresa autora: Oldřich P o t ů č e k, prom. biolog, šlechtitelská stanice Sládkovičovo — Nový Dvor.